

NOZARES TIESISKĀ REGULĒJUMA ANALĪZE

Valsts pārvaldes un aizsardzības nozares tiesiskais regulējums tiks analizēts un uzmanība tiks veltīta tiem normatīvajiem tiesību aktiem, kuru regulējumam varētu būt nozīme PPP kontekstā.

VALSTS PĀRVALDE

Jāņem vērā **Nacionālajā attīstības plānā 2007.–2013.gadam** noteiktie prioritārie rīcības uzdevumi valsts pārvaldes darbības spējas stiprināšanai:

- uzlabot rīcībpolitikas plānošanas un normatīvo aktu kvalitāti atbilstoši labas regulācijas principiem;
- plašāk iesaistīt nevalstiskās organizācijas un sociālos partnerus rīcībpolitiku izstrādes un lēmumu pieņemšanas procesos;
- uzlabot valsts pārvaldes pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un informācijas apriti, attīstot e-pārvaldes risinājumus;
- samazināt administratīvos šķēršļus uzņēmējiem un iedzīvotājiem;
- nodrošināt ES fondu un citu finanšu resursu efektīvu vadību;
- izveidot mūsdienīgu personāla vadības, darba samaksas un kvalifikācijas celšanas sistēmu valsts pārvaldē strādājošajiem;
- ieviest kvalitātes vadības sistēmu visās publiskās pārvaldes institūcijās;
- novērst korupciju publiskās pārvaldes institūcijās.

Nākamajā Eiropas Savienības struktūrfondu programmēšanas periodā 2007.–2013.gadam 1.operacionālās programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" 4.prioritātes "Administratīvās kapacitātes stiprināšana" ietvaros tiks atbalstīti pasākumi publiskās pārvaldes institūciju administratīvās spējas stiprināšanai, piemēram, apmācības, kvalitātes vadības ieviešana, administratīvo šķēršļu mazināšana, cilvēkresursu stiprināšana.

Valsts un pašvaldības nekustamo īpašumu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas koncepcija (apstiprināta ar 09.05.2006. MK rīkojumu Nr.319): Apspriežot vienotas valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanas un apsaimniekošanas modeļus, tika formulētas šādas problēmas:

1. neskaidrības ministriju finansēšanas jautājumā pēc nekustamo īpašumu pārvaldīšanas centralizācijas;
2. pārāk straujie plānotie valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas centralizācijas tempi;
3. ministrijas pagaidām neatbalsta valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas centralizāciju pēc līdzīga nekustamo īpašumu izmantošanas veida, bet ierosina saglabāt nozaru principu;
4. ministrijas neatbalsta to pārraudzībā esošo specializēto kapitālsabiedrību likvidāciju, jo vairumā gadījumu līdztekus nekustamo īpašumu apsaimniekošanai tās veic arī citas ministriju deleģētas funkcijas, piemēram, auto parka uzturēšanu.

Rezultātā apzināta nepieciešamība grozīt šādus normatīvos tiesību aktus:

- **Valsts pārvaldes iekārtas likums** – paplašinot valsts kapitālsabiedrību/valsts aģentūru tiesības veikt komercdarbību. Likuma 88. pants jāpapildina par vēl vienu komercdarbību sfēru vai jomu, ko publiskās personas var veikt, jo jau esošās valsts aģentūras, kas nodibinātas speciāli, lai veiktu valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanu un apsaimniekošanu, veic komercdarbību, piemēram, veic valsts nekustamā īpašuma iznomāšanu u.c. darbības;

- **Likums "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās"** – ieteikta atvieglota reģistrāciju zemesgrāmatā valsts institūciju bilancē esošajiem, saimnieciskajā kārtā vai ar celtniecības organizāciju spēkiem līdz 1991.gadam uzceltajiem objektiem bez pieņemšanas - nodošanas akta vai citiem attaisnojošiem dokumentiem.

Veicot grozījumus minētajos likumos, tiks vienkāršota valsts un pašvaldību nekustamo īpašumu sakārtošana, līdz ar to būtiski veicināta PPP izmantošana, jo vairumā PPP projektu publiskā partnera vērtīgākais resurss ir tieši nekustamais īpašums.

IEKŠLIETAS, TIESLIETAS

Iekšlietu un tieslietu nozarē PPP potenciāls saskatāms privāto cietumu izveidē, kā arī saistībā ar ieslodzīto nodarbināšanu. Tāpat, aktuāls būtu jautājums par valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ēku un būvju būvniecības, rekonstrukcijas un renovācijas darbiem, jo šobrīd Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ēkas un to telpas ir fiziski un morāli novecojušas un atrodas ļoti sliktā tehniskā stāvoklī.¹ Līdz ar to uzmanība tiks veltīta minēto jautājumu tiesiskajam regulējumam.

Latvijas Sodū izpildes kodekss: Brīvības atņemšanas sodu izpilda slēgtajā cietumā, daļēji slēgtajā cietumā, atklātajā cietumā, kā arī audzināšanas iestādēs nepilngadīgajiem. Brīvības atņemšanas iestādē var organizēt gan slēgtā, gan daļēji slēgtā, gan atklātā cietuma nodaļas. Brīvības atņemšanas iestāžu teritorijā izvietotajos uzņēmumos atļauts uz darba līguma pamata strādāt administratīvajam un inženiertehniskajam personālam, lai tieši vadītu notiesāto darbu, kā arī kvalificētiem strādniekiem. Personām, kas strādā kopā ar notiesātajiem, savstarpējās attiecībās ar tiem ir jāievēro brīvības atņemšanas iestāžu administrācijas noteiktā kārtība. Ja šī kārtība tiek pārkāpta, brīvības atņemšanas iestāžu administrācijai ir tiesības aizliegt šīm personām ienākt ražošanas objektos, kur strādā notiesātie.

Notiesātos iesaista darbā Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Pensijas vecumu sasniegušos notiesātos, notiesātos pirmās un otrās grupas invalīdus, kā arī nepilngadīgos darbā iesaista pēc viņu vēlēšanās. Darbus un amatus, kuros aizliegts nodarbināt notiesātos, reglamentē Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumi. Brīvības atņemšanas iestādēs notiesātos iesaista darbā bez darba līguma noslēgšanas. Katru notiesāto darbā iesaista ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka rīkojumu. Darba devēji, kas nodarbina notiesātos, drīkst izmantot nodokļu likumos paredzētos nodokļu atvieglojumus.

29.10.2002. MK noteikumi Nr.481 „Notiesāto personu nodarbināšanas kārtība brīvības atņemšanas iestādēs”: Notiesātos nodarbina nepieciešamajos saimnieciskajos darbos brīvības atņemšanas iestādē, brīvības atņemšanas iestādes ražotnēs, brīvības atņemšanas iestādes un cita darba devēja kopīgi izveidotajos uzņēmumos, citos uzņēmumos vai to filiālēs. Notiesātos, kuri izcieš sodu slēgtajos vai daļēji slēgtajos cietumos, nodarbina cietuma teritorijā izvietotajos uzņēmumos. Notiesātie, kuri sodu izcieš atklātajos cietumos, ar cietuma priekšnieka rakstisku atļauju var slēgt darba līgumu ar darba devēju, kura uzņēmums atrodas ārpus cietuma teritorijas, stingri ievērojot un pildot cietuma administrācijas norādījumus un rīkojumus.

12.06.2007. MK noteikumi Nr.387 „Noteikumi par uzņēmuma līguma saturu un noslēgšanas kārtību, ja tiek nodarbināts apcietinātais” nosaka, ka cietuma administrācija var nodarbināt apcietināto, ja apcietinātais iesniedz cietuma priekšniekam adresētu rakstisku iesniegumu. Iesniegumā norāda vēlamā nodarbināšanas (pasūtījuma) veidu un ziņas par kvalifikāciju (profesiju, arodu), un pieredzi. Slēdzot līgumu, ņem vērā izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumos noteikto kārtību un ierobežojumus, kā arī apcietinātā kā apcietinājumā esošās personas tiesisko statusu un ar to saistītos ierobežojumus un apstākļus.

Ieslodzījuma vietu pārvaldes likums: Pašlaik ieslodzījuma vietas ir struktūrvienības. Ieslodzījuma vietu pārvalde ir Tieslietu ministrijas padotībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku apcietinājuma kā drošības līdzekļa un brīvības atņemšanas kā kriminālsoda izpildes jomā. Neviens tiesību akts neaizliedz veidot privātu sodu izciešanas vietu, jānodrošina Latvijas Sodū izpildes kodeksa, Apcietinājumā turēšanas kārtības

¹ <http://ppd.mk.gov.lv/ui/DocumentContent.aspx?ID=5360>

likuma nosacījumi un 19.12.2002. MK noteikumos Nr.1022 „Noteikumi par ieslodzīto personu uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām” noteiktais, 27.11.2007 MK noteikumos Nr.800 „Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi” u.c. tiesību aktos noteiktais. Apcietināto un notiesāto personu skaits pašlaik ir divas reizes lielāks par tajos esošo vietu skaitu (pēc standartiem - EP Rekomendācija Nr. R(92)22 “Par cietumu pārapdzīvotību un ieslodzīto skaita palielināšanos – 4 m² uz vienu ieslodzīto). Līdz ar to ir aktuāls jautājums par ieslodzījuma vietu rekonstrukciju vai jaunu būvniecību un liels PPP projektu potenciāls.

Šobrīd daudzas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ēkas un to telpas ir novecojušas un atrodas ļoti sliktā tehniskā stāvoklī, kas neatbilst Eiropas Savienības 1989.gada 30.novembra direktīvai 89/654/EEK „Par darba vietas drošības un veselības aizsardzības prasību minimumu” un Ministru kabineta 2002.gada 19.marta noteikumiem Nr.125 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”. Kā arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ēku un to telpu ierobežotā platība un funkcionalitāte liedz perspektīvā izvietot tajos mūsdienu tehniku un iekārtas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta noteikto funkciju efektīvai veikšanai.

Kā iespējamais risinājums Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ēku stāvokļa uzlabošanai būtu izveidot dažāda izmēra standarta būvprojektus, jo prasības tiem ir vienādas visā valstī, atšķirīgs ir tikai ēku lielums (to varētu atrisināt ar dažādu moduļu palīdzību), tādējādi samazinot projekta izmaksas un izsludinot privātā partnera izvēles procedūru vairāku ēku būvniecībai, apsaimniekošanai un finansēšanai, tādējādi panākot apjoma ekonomijas efektu.

AIZSARDZĪBA

Aizsardzības resursu izmantošana PPP īstenošanai ir vērtējama kā ierobežota. Ņemot vērā citu Eiropas valstu pieredzi, PPP potenciāls ir saskatāms aizsardzības jomā nepieciešamu speciālistu apmācības centru veidošanai. Piemēram, Francijā kā iespējamais PPP projekts ir norādīts helikopteru un citu lielo gaisa kuģu pilotu apmācības centra izveide². Analizējot transporta nozares aviācijas apakšnozares tiesisko regulējumu, īpaši šķēršļi pilotu vai citu apmācību centra izveidei PPP projekta ietvaros netika konstatēti.

Likumā „Par valsts noslēpumu” un 26.10.2004. MK noteikumos Nr.887 „Valsts noslēpuma objektu saraksts” noteikta informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu saraksts, to apjoms un saturs.

Publisko iepirkumu likumā ir paredzēts, ka minēto likumu nepiemēro, ja Ministru kabinets saskaņā ar normatīvajiem aktiem informācijai par līgumu nosaka slepenības režīmu vai līguma izpilde saistīta ar īpašiem valsts noslēpuma aizsardzības pasākumiem, kā arī tad, ja tas ir nepieciešams būtisku valsts interešu aizsardzībai.

Ievērojot minēto regulējumu, teorētiski PPP projektu īstenošana aizsardzībā ir iespējama. Taču, kā liecina ārvalstu pieredze, PPP projekti aizsardzībā nav īpaši izplatīti, ņemot vērā specifiskās drošības prasības un papildus riskus, kas saistīti ar privātā sektora piekļuvi valsts aizsardzības nozarei.

Taču par PPP aizsardzības jomā var runāt attiecībā uz tādiem pakalpojumiem, uz kuriem netiek attiecināts valsts noslēpuma statuss, piemēram, ēdināšanas pakalpojumi un dažādu ēku būvniecību (piem., kazarmas, sporta kompleksi utt.). Ēdināšanas pakalpojuma nodrošināšanai ir iespējams piemērot koncesijas līgumu, jo pakalpojumu apmaksās karavīri, savukārt ēku būvniecībai ir piemērots DBFO modelis.

² <http://www.linklaters.com/pdfs/projects/PPPFrenchDefenceSector.pdf>